

PROCEDURY ZARZĄDZANIA KRYZYSEM W SZKOLE

**Szkoła Podstawowa nr 293
im. Jana Kochanowskiego
w Warszawie**

SPIS TREŚCI

I. Podstawa prawna.....	
II. Wstęp.....	
III. Co to jest sytuacja kryzysowa?.....	
IV. Szkolny zespół kryzysowy.....	
V. Reagowanie na kryzys.....	
VI. Szczegółowe procedury dla sytuacji kryzysowych:	
1. Zamach samobójczy ucznia.	
2. Śmierć ucznia .	
3. Epizod psychotyczny ucznia. Zagrożenie bezpieczeństwa innych uczniów.	
4. Samookaleczenia.	
5. Podejrzenie o stosowanie przemocy wobec ucznia w szkole	
6. Podejrzenie o cyberprzemoc.	
7. Postępowanie w przypadku powzięcia podejrzenia o stosowaniu przemocy wobec ucznia w jego rodzinie.	
8. Uczeń posiadający środki odurzające.	
9. Uczeń pod wpływem alkoholu lub środków odurzających .	
10. Zaginięcie dziecka.	
11. Pożar.	
12. Zagrożenie podłożeniem ładunku wybuchowego.	
13. Eksplozja.	
14. Skażenie chemiczne/biologiczne.	
15. Atak terrorystyczny /napad z bronią.	
VII. Załączniki.....	
VIII. Bibliografia.....	

I. PODSTAWA PRAWNA

Ustawa z dnia 14 grudnia 2016r. Przepisy wprowadzające ustawę – Prawo oświatowe. (Dz. U. 2017 r. poz. 60).

Ustawa z dnia 14 grudnia 2016r. Prawo oświatowe (Dz. U. 2017 r. poz. 59).

Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty .(tj. Dz. U. z 2016 r. , poz. 1943)

Ustawa z dnia 26 stycznia 1982 r. Karta Nauczyciela.(tj. Dz. U. z 2016 r., poz. 1379 ze zm.)

Ustawa Kodeks Karny z dnia 6 czerwca 1997 r. (tj. Dz.U. z 2016 r., poz. 1137)

Ustawa Kodeks wykroczeń z dnia 20 maja 1971 r. (tj. Dz. U. z 2015 poz. 1094)

Ustawa o postępowaniu w sprawach nieletnich z dnia 26 października 1982 r. (tj. Dz.U. z 2016 r., poz. 1654)

Ustawa z dnia 6 czerwca 1997r. Kodeks postępowania karnego. (tj. Dz.U.z 2016 r. poz. 1749)

Ustawa z dnia 17 listopada 1964r. Kodeks postępowania cywilnego (t.j. Dz. U. z 2016 r. poz. 1822, 1823, 1860.)

Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie z dnia 29 lipca 2005r .(t.j. Dz. U. z 2015 r. poz. 1390)

Ustawa z dnia 26 stycznia 1992 r. Karta Nauczyciela. (tj. Dz. U. z 2006 r.nr 97, poz. 674 ze zm.) .

Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich. (Dz.U. z 2016 r. poz. 1654).

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z 31 grudnia 2002r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach (Dz.U. z 2003r nr 6 poz.69, ze zm.)

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 18 sierpnia 2015 r. w sprawie zakresu i form prowadzenia w szkołach i placówkach systemu oświaty działalności wychowawczej, edukacyjnej, informacyjnej i profilaktycznej w celu przeciwdziałania narkomanii. (tj. Dz. U. z 2015 r., poz.1249)

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 31 października 2018 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach. (tj. Dz.U. 2003r. nr 6 poz. 69 ze zm.)

Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 września 2011r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty”. (Dz.U. z 2018r. poz. 2140)

Konwencja o Prawach Dziecka przyjęta przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych dnia 20 listopada 1989 r. (Dz.U. 1991 nr 120 poz. 526)

II. WSTĘP

Posyłając dzieci do szkoły, rodzice ufają, że będą one bezpieczne. Szkoła, z racji swojego charakteru i swoich funkcji zobowiązana jest do wczesnego rozpoznawania problemów i podejmowania oddziaływań profilaktycznych, wychowawczych, a czasami także działań naprawczych. Szczególny obowiązek reagowania na niepokojące sygnały i zachowania uczniów spoczywa na nauczycielach.

Procedury i strategie zarządzania kryzysem w szkole pomyślane zostały jako narzędzie efektywnego reagowania na trudne lub zaskakujące sytuacje. Jedynie skoordynowane, wielopłaszczyznowe, komplementarne działania różnych podmiotów mogą doprowadzić do osiągnięcia zakładanych celów. Proponowane działania muszą mieć charakter systemowy - wymogiem jest objęcie koncepcją, działaniem i badaniem skuteczności wszystkich aspektów krytycznych sytuacji. Działania podejmowane w momencie kryzysu (interwencyjne) powinny być maksymalnie uproszczone.

III. CO TO JEST SYTUACJA KRYZYSOWA?

Sytuacja kryzysowa jest to zbieg zdarzeń, okoliczności i zachowań, które zakłócają normalny tryb funkcjonowania państwa, społeczności, jednostki. Zdarzenia te następują nagle i nieoczekiwanie. W kontekście funkcjonowania szkoły, sytuacja kryzysowa oznacza, taki stan, w którym podczas incydentu krytycznego na terenie szkoły lub w jej pobliżu mamy zbyt mało czasu na podjęcie kluczowych decyzji co do zapewnienia bezpieczeństwa uczniom i personelowi. Dlatego istotne jest stworzenie procedur szczegółowych dla poszczególnych sytuacji kryzysowych, powołanie szkolnego zespołu kryzysowego, jak również ustalenie osób odpowiedzialnych za konkretne działania w sytuacji kryzysowej.

Sytuacja kryzysowa nie jest sprawą wyłącznie szkoły. W jej rozwiązywanie zaangażowane są różnorodne podmioty: Policja, Straż Pożarna, Straż Miejska, służby medyczne, media, prawnicy oraz inne instytucje wspierające.

IV. SZKOLNY ZESPÓŁ KRYZYSOWY

Dobór osób do szkolnego zespołu kryzysowego powinien być bardzo staranny i rozważny, ponieważ to na nim spoczywa koordynacja działań w sytuacji kryzysowej.

Jego przedstawiciele powinni być też świadomi tego, że w określonych sytuacjach mogą zostać sprowadzeni do roli personelu pomocniczego. Taka sytuacja może mieć miejsce w momencie bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia i wymaga natychmiastowej interwencji służb odpowiedzialnych za bezpieczeństwo i porządek publiczny. W niektórych sytuacjach kryzysowych konieczna może być zamiana ról poszczególnych członków zespołu w zależności od zaistniałego zagrożenia.

Typowe role zespołu (na podstawie James R.K., Gilliland B.E. (2005):

- **Koordinator reagowania kryzysowego**

Powinna być to osoba umiejscowiona podejmować trafne decyzje pod presją czasu i na podstawie ograniczonych danych. Zaleca się aby wywodziła się z władz szkoły, znała rozkład pomieszczeń budynku oraz elementy planu kryzysowego. Rolą jej jest wdrażanie, kierowanie i ocena planu kryzysowego.

- **Koordinator przebiegu interwencji kryzysowej**

Odpowiada za przeprowadzenie działań zgodnych z planem kryzysowym. Powinien znać techniki interweniowania kryzysowego i radzić sobie z różnymi rodzajami kryzysów, od katastrofy do zdarzeń obejmujących pojedyncze osoby.

- **Łącznik z przedstawicielami mediów**

Odpowiada za nawiązanie i utrzymanie kontaktu z dziennikarzami zarówno mediów lokalnych, jak i ogólnokrajowych. Powinien posiadać gruntowną wiedzę na temat sytuacji konfliktowych oraz metod komunikowania się podczas kryzysu, jak też umieć konstruować informacje dla mediów oraz oceniać ich skutki.

- **Łącznik z policją i służbami porządkowymi, ratowniczymi , medycznymi**

Powinien mieć obszerną wiedzę na temat procedur bezpieczeństwa i występujących zagrożeń w środowisku lokalnym. Ponadto osoba ta powinna znać procedury zgłaszania zawiadomień o przestępstwach, tryb prowadzenia postępowań powypadkowych oraz w sprawach o

przestępstwa. Zadaniem jej jest również zapewnienie odpowiedniej pomocy medycznej osobom poszkodowanym oraz powiadomienie osób zainteresowanych o stanie zdrowia osób zaangażowanych w sytuację kryzysową .

- **Łącznik ze społecznością lokalną i rodzicami**

Podstawowym zadaniem tej osoby jest kontaktowanie się z rodzicami i przedstawicielami społeczności lokalnej oraz dostarczanie im informacji i wsparcia. Jest to bardzo ważne, ponieważ te kontakty będą silnie wpływać na możliwości radzenia sobie ze skutkami zdarzeń kryzysowych.

- **Osoby interweniujące w kryzysie**

Personel zaangażowany w interwencję kryzysową należy dobierać spośród osób mających silną motywację do udzielania pomocy innym, np. psychologów , pedagogów, wychowawców, pielęgniarek. Ważną sprawą jest, aby osoby te miały dobry kontakt z dziećmi i młodzieżą. Decydujące dla sprawnego i profesjonalnego działania jest przeszkolenie z udzielania pomocy psychologicznej, prowadzenia odreagowania, itp.

Nie każda osoba będąca pedagogiem, wychowawcą czy psychologiem szkolnym jest automatycznie dobrym kandydatem na interwenta. Konieczne jest tutaj, oprócz motywacji niesienia pomocy innym, odpowiednie przeszkolenie i doświadczenie.

- **Logistyk**

Osoba ta powinna mieć dostęp do materiałów niezbędnych do działania w kryzysie, np. papieru, długopisów, telefonów, wody pitnej, ale także środków transportu i łączności.

V. REAGOWANIE NA KRYZYS

1.Zbieranie informacji

Szkolny zespół kryzysowy powinien zadbać o rzetelną informację na temat ewentualnej sytuacji kryzysowej. Informacje uzyskane z kilku źródeł powinny być zweryfikowane i kilkakrotnie sprawdzone. Należy brać pod uwagę przede wszystkim fakty a nie domysły. Nie wolno jednak bagatelizować żadnych informacji świadczących o sytuacji zagrożenia życia i zdrowia. Jeżeli z oceny wstępnej wynika, że istnieje takie zagrożenie, dyrektor szkoły jako koordynator reagowania kryzysowego

musi niezwłocznie powiadomić właściwe służby (policję , straż pożarną, pogotowie.)

2. Ocena rozmiaru zdarzenia

Po rozpoznaniu rodzaju zdarzenia powinno się zorganizować spotkanie zespołu reagowania kryzysowego. Nacisk powinno się położyć na konsekwencje wynikające z sytuacji kryzysowej dla funkcjonowania uczniów i wszystkich członków społeczności szkolnej. Warto dokonać rozpoznania: czy wydarzyły się już kiedyś podobne sytuacje i jak zostały rozwiązane. Należy oszacować w jakim stopniu z zaistniałą sytuacją poradzimy sobie w obrębie zespołu kryzysowego i czy nie trzeba skorzystać z pomocy specjalistów z zewnątrz.

3. Identyfikacja osób potrzebujących pomocy

W sytuacjach bezpośredniego zagrożenia życia i zdrowia identyfikacja osób potrzebujących pomocy staje się priorytetem. Pomoc powinna być udzielana zgodnie z hierarchią potrzeb, począwszy od zapewnienia bezpieczeństwa. W tym samym czasie należy wezwać odpowiednie służby (policja, straż pożarna, pogotowie). Dopiero po zaspokojeniu potrzeb podstawowych można myśleć o profesjonalnej pomocy psychologicznej.

Po ewentualnej interwencji służb porządkowych lub pogotowia ratunkowego szkolny zespół kryzysowy powinien sporządzić listę osób, które należy objąć pomocą zarówno medyczną jak i psychologiczną. W pierwszej kolejności pomocą należy objąć osoby ranne, będące w szoku, dzieci, kobiety w ciąży i osoby starsze, następnie osoby, które nie posiadają widocznych obrażeń, ale zachowują się głośno i roszczeniowo.

Klasyfikacją ofiar do kontaktu z psychologiem nie powinien zajmować się tylko zespół kryzysowy. Często osoby biorące udział w przeżyciach traumatycznych same komunikują chęć rozmowy z psychologiem. Należy zwracać szczególną uwagę na dzieci, u których sytuacje traumatyczne mogą spowodować w późniejszym czasie wystąpienie zaburzeń po stresie traumatycznym. Powinno się obserwować wszystkich uczniów, aby sprawdzić czy nie występują u nich zachowania, które mogłyby wskazywać na nieadekwatne przeżywanie sytuacji krytycznej.

Zdarzenie traumatyczne, będące przyczyną sytuacji kryzysowej, nie dotyczy wyłącznie ofiar, które doznały bezpośrednich obrażeń fizycznych lub psychicznych. Inne osoby zaangażowane emocjonalnie w tę sytuację

(rodzina, personel szkolny, służby ratownicze) też mogą potrzebować pomocy psychologicznej, ponieważ silnie identyfikują się z traumatycznymi wydarzeniami. Rodzice powinni otrzymać zwięzłe informacje o rodzaju zdarzenia oraz wiedzieć, gdzie mogą uzyskać stosowną pomoc. Psycholog powinien poinformować ich na temat możliwych objawów stresu jakie wystąpiły lub mogą wystąpić u ich dzieci.

4. Pomoc psychologiczna

Zadaniem psychologów jest nawiązanie kontaktu i objęcie opieką wszystkich osób, które uczestniczyły w sytuacji kryzysowej. Należy też zwrócić uwagę na inne osoby, których bezpośrednio ta sytuacja nie dotyczyła, ale są związane emocjonalnie z ofiarami i potrzebują takiej pomocy. Psycholog powinien rozpoznać zakres problemu i dostarczyć wsparcia. Uczeń musi mieć pewność, że zostanie wysłuchany przez psychologa z uwagą i szacunkiem. Musi mieć możliwość rozładowania narastających negatywnych emocji. Spotkania z psychologiem powinny się odbywać (o ile to możliwe) w salach lekcyjnych. W spotkaniach tych powinni uczestniczyć nauczyciele przeszkoleni w kwestiach stresu pourazowego i reagowania kryzysowego.

5. Proces interwencji kryzysowej

Interwencja kryzysowa nie może być epizodycznym spotkaniem z psychologiem. Jest to proces, na który składa się ocena zdarzenia, udzielenie pomocy i wsparcia, towarzyszenie osobie w przeżywaniu kryzysu po sytuacji traumatycznej oraz monitorowanie stanu psychicznego nawet do roku po zdarzeniu.

VI. SZCZEGÓŁOWE PROCEDURY DLA SYTUACJI KRYZYSOWYCH

1.ZAMACH SAMOBÓJCZY UCZNIA

Działania profilaktyczne

- Obserwacja zachowań i stanów emocjonalnych uczniów przez nauczycieli i wychowawców pod kątem występowania zachowań depresyjnych, przeżytych niedawno traum, poczucie bezsensu życia, zamknięcia się w sobie, alienacja itp.
- Nauczyciele lub wychowawca informuje psychologa lub pedagoga szkolnego na bieżąco o niepokojących zmianach w zachowaniu uczniów.
- Zebranie szkolnego zespołu kryzysowego, w skład, którego wchodzi wychowawca klasy, dyrektor szkoły, pedagog i psycholog szkolny celem poinformowania o niepokojących objawach zachowania ucznia. Omówienie problemu oraz podjęcie wspólnych działań prewencyjnych.
- Poinformowanie przez wychowawcę lub psychologa szkolnego prawnych opiekunów ucznia o występowaniu niepokojących sygnałów oraz w razie konieczności skierowanie do placówki specjalistycznej.
- Omówienie problemu na forum rady pedagogicznej.

Działania interwencyjne

- Ustal przebieg zdarzenia
- Nie pozostawiaj ucznia samego. Należy zaprowadzić ucznia w bezpieczne miejsce i usunąć wszystko co może mu ułatwić realizację zadania.
- Skontaktuj się z psychologiem szkolnym lub pedagogiem. W razie konieczności zaprowadź ucznia do pielęgniarki szkolnej.
- Jeśli jest to potrzebne, wezwij właściwe służby: policję, straż, pogotowie.
- Delikatnie spróbuj nawiązać kontakt z uczniem i jeśli to możliwe, wycisz go. W żadnym wypadku nie krytykuj jego zachowania lub na siłę nie wyciągaj informacji o przyczynie zdarzenia. Może to przynieść odwrotny efekt. Jeśli uczeń nie chce nic mówić, to bądź przy nim – jesteś dla niego ważny.
- Poinformuj dyrektora szkoły.
- Powiadom rodziców lub opiekunów prawnych o zaistniałym zdarzeniu.
- Zawiadom wychowawcę oraz szkolny zespół kryzysowy w celu podjęcia odpowiednich działań wynikających z oceny sytuacji. Należy oszacować stopień ryzyka dalszych zagrożeń (umiarkowane, duże, ekstremalne)

biorąc pod uwagę czynniki takie jak: uczeń ma za sobą przeżycia traumatyczne, uczeń próbował popełnić samobójstwo wcześniej, uczeń sugerował, że nosi się z zamiarem popełnienia samobójstwa itp.

- Chronić ucznia oraz inne osoby przed zbędnymi czynnikami traumatyzującymi (kontakt z mediami, świadkami itp.)
- Dyrekcja zawiadamia organ prowadzący szkołę.

Działania naprawcze

- Podejmij próbę mobilizowania rodziców lub opiekunów prawnych do zapewnienia uczniowi specjalistycznej pomocy psychologicznej.
- Zadbaj o to by uczeń był objęty odpowiednią pomocą psychologiczną na terenie szkoły.
- Oszacuj ryzyko możliwości ponownego podjęcia próby samobójczej i upewnij się że osoby kontaktujące się z uczniem monitorują zachowanie i stan psychiczny ucznia na terenie szkoły.
- Skonsultuj swój plan działania z poradnią psychologiczno-pedagogiczną.
- Psycholog lub pedagog szkolny powinien być w stałym kontakcie z rodzicami lub prawnymi opiekunami ucznia w celu uzyskania na bieżąco informacji na temat sytuacji rodzinnej i wychwycenia możliwego ponownego zagrożenia.

2. ŚMIERĆ UCZNIA

na terenie szkoły lub podczas wyjazdów klasowych:

Działania profilaktyczne

- Omówienie z uczniami przez wychowawców zasad bezpieczeństwa na terenie szkoły i podczas wycieczek szkolnych.
- Zapoznanie uczniów z regulaminami pracowni.
- Realizacja programów profilaktycznych np.: „Bezpieczna droga do szkoły”, „Agresja i przemoc rówieśnicza”, „Wiem co robić kiedy jestem sam”, „Wiem, gdzie szukać pomocy”.
- Realizacja programu „Pierwsza pomoc” we wszystkich klasach.
- Omówienie problemu na forum rady pedagogicznej i zapoznanie rady z pojęciem stresu pourazowego.

Działania interwencyjne

- Poinformuj wychowawcę i dyrektora o zaistniałym wypadku.
- Równocześnie wezwij pogotowie i policję.
- Zbierz wszystkie niezbędne informacje na temat zdarzenia i jego przyczyn przed informowaniem rodziców lub opiekunów prawnych.
- Poinformuj szkolny zespół kryzysowy.
- Poinformuj rodziców lub opiekunów prawnych o potrzebie niezwłocznego przybycie do szkoły. Informacja o śmierci ucznia nie powinna być przekazywana przez telefon lub pisemnie. Powinno się to odbywać w przyjaznym miejscu, twarzą w twarz, obecne powinny być dwie osoby informujące. Najlepiej jeśli jedną z nich będzie psycholog szkolny lub pielęgniarka/lekarz. Komunikat powinien zawsze być „wprost” np. mam dla pana/pani bardzo złą wiadomość. Pana/i syn/córka nie żyje”.
- Udziel osobie poszkodowanej wsparcia, pomocy i okaż swoje współczucie. Nie zostawiaj osoby poszkodowanej samej dopóki nie minie pierwsza reakcja lub nie pojawi się ktoś bliski – osoba poszkodowana może różnie zareagować otrzymując tak trudną informację.
- Podaj namiary na instytucje udzielające wsparcia osobie poszkodowanej.
- W przypadku kiedy nie można skontaktować się z rodzicami lub opiekunami prawnymi, należy przekazać informację sąsiadom o potrzebie kontaktu z rodzicami. Nie należy udzielać im żadnych informacji dotyczących zdarzenia.
- Jeśli inni uczniowi byli obecni przy zdarzeniu, skontaktuj się z ich rodzicami i zapewnij im odpowiednią pomoc psychologiczną.
- Poinformuj uczniów o zdarzeniu na forum klasy i stwórz uczniom możliwość dyskusji i odreagowania. W razie konieczności dla tych uczniów którzy tego potrzebują zapewnij specjalistyczną pomoc psychologiczną.
- Omów z uczniami możliwości uczestniczenia w ceremonii pogrzebowej.
- Powiadom organ prowadzący szkołę o zdarzeniu.

Działania naprawcze

- Monitoruj stan psychiczny uczniów wraz z psychologiem szkolnym – miej na uwadze możliwość wystąpienia stresu pourazowego.
- Współpracuj z poradnią psychologiczno-pedagogiczną w celu konsultowania dalszych działań.
- Psycholog powinien przeprowadzić zajęcia wspierające i dające możliwość rozładowania negatywnych emocji z grupą uczniów potrzebujących.

- W zależności od zaistniałego wydarzenia przeprowadzi zajęcia przypominające uczniom zasady bezpiecznego funkcjonowania w szkole i poza szkołą.

3. EPIZOD PSYCHOTYCZNY UCZNIA ZAGROŻENIE BEZPIECZEŃSTWA INNYCH UCZNIÓW

Działania profilaktyczne

- Szkolenia członków rady pedagogicznej w celu poszerzenia wiedzy na temat pracy z dziećmi z zaburzeniami zachowania.
- W sytuacji kiedy mamy do czynienia z uczniem ze stwierdzonymi zaburzeniami psychicznymi, należy zapoznać radę pedagogiczną z symptomami choroby oraz metodami postępowania z takim uczniem.
- Udostępnienie nauczycielom i wychowawcom adresów oraz telefonów do placówek specjalistycznych.
- Objęcie ucznia stałą opieką psychologiczną i regularny kontakt z rodzicami.

Działanie interwencyjne

- Zadbaj o to, by uczeń nie został sam. Reaguj spokojnie, łagodnie ale stanowczo. Upewnij się, że inni uczniowie są bezpieczni.
- Postaraj się przeprowadzić ucznia w spokojne miejsce.
- Powiadom psychologa, pedagoga szkolnego i pielęgniarkę.
- Zadzwoń po pogotowie ratunkowe.
- Powiadom dyrektora szkoły oraz wezwij rodziców lub opiekunów prawnych ucznia.
- Na ile to możliwe, nie rozpowszechniaj w szkole informacji o zdarzeniu.

Działania naprawcze

- Jeżeli uczeń wraca po leczeniu szpitalnym przygotuj klasę – przeprowadź zajęcia z uczniami na temat reagowania na zachowania ucznia chorego, nie informuj uczniów o chorobie psychicznej kolegi.
- Należy wziąć pod uwagę skutki uboczne leczenia i choroby oraz zalecenia lekarza przy określaniu wymagań wobec ucznia.
- Psycholog szkolny oraz nauczyciele powinni stale monitorować zachowania ucznia, wszelkie nieprawidłowości w zachowaniu należy zgłaszać rodzicom.
- Bądź w ciągłym kontakcie z rodzicami, udzielaj im wsparcia, wskaż możliwość skorzystania z form pomocy dostępnych w PPP i PZP.

4. SAMOOKALECZENIA

Działania profilaktyczne

- Obserwuj zachowania uczniów i ich stany emocjonalne w celu wyodrębnienia niepokojących zachowań autodestrukcyjnych. Powiadom natychmiast psychologa lub pedagoga szkolnego o uczniach z takimi zachowaniami.
- Uświadom uczniom gdzie mogą szukać pomocy jeśli sobie nie radzą z sytuacjami życiowymi i emocjami, które przeżywają.
- Poszerzenie wiedzy nauczycieli na temat zachowań autodestrukcyjnych takich jak samookaleczenia, ich genezy oraz sposobu rozmawiania z uczniem o takim zachowaniu.

Działania interwencyjne

- Zabierz uczniowi przedmiot, który jest narzędziem samookaleczenia.
- Zaprowadź lub wezwij pielęgniarkę jeśli istnieje potrzeba opatrzenia ran.
- Wezwij psychologa szkolnego i rodziców ucznia.
- Rozmawiaj z uczniem spokojnie, bądź przy dopóki nie przyjdzie psycholog lub rodzice dziecka.
- Jeśli istnieje taka potrzeba, wezwij pogotowie ratunkowe.
- Powiadom dyrektora szkoły o zaistniałym fakcie.

Działania naprawcze

- Zadbaj o to, by rodzice udali się do jakiejś placówki specjalistycznej z uczniem. Podaj adresy i telefony.
- Skontaktuj rodziców z psychologiem szkolnym w celu dalszego monitorowania stanu psychicznego ucznia, oszacowanie ryzyka wystąpienia ponownie takiego zachowania oraz znalezienia przyczyny samookaleczenia.
- Otocz stałą opieką psychologiczną ucznia na terenie szkoły.

5. PODEJRZENIE O STOSOWANIE PRZEMOCY WOBEC UCZNIA W SZKOLE.

Działania profilaktyczne

- Obserwuj zachowania uczniów i ich stany emocjonalne w celu wyodrębnienia niepokojących zachowań mogących świadczyć o tym, że dziecko jest ofiarą przemocy. Powiadom natychmiast psychologa lub pedagoga szkolnego o uczniach z takimi zachowaniami.
- Uświadom uczniom gdzie mogą szukać pomocy jeśli sobie nie radzą z sytuacjami życiowymi i emocjami, które przeżywają.
- Zajęcia profilaktyczne kształtujące właściwe zachowania rówieśnicze oraz zajęcia dotyczące rozpoznawania zachowań o charakterze przemocowym i właściwego reagowania na nie.

Działania interwencyjne

- Porozmawiaj z uczniem (ofiara) najlepiej w obecności psychologa lub pedagoga. Rozpoznaj problem.
- Zaprowadź lub wezwij pielęgniarkę jeśli istnieje potrzeba opatrzenia ran.
- Powiadom dyrektora szkoły o zaistniałym fakcie.
- Jeśli przemoc miała miejsce na terenie szkoły, wezwij sprawcę przemocy do pedagoga lub psychologa.
- Powiadom wychowawców klas uczniów, których dotyczy problem.
- Wezwij rodziców uczniów. Sporządź notatkę ze spotkania z rodzicami ucznia.
- Wyciągnij konsekwencje w stosunku do sprawców przemocy zgodne z punktowym systemem oceniania.
- Jeśli istnieje taka potrzeba, wezwij pogotowie ratunkowe.
- Jeśli rodzice sprawcy odmawiają współpracy lub nie stawiają się do szkoły i gdy szkoła wykorzysta wszystkie dostępne środki wychowawcze, a ich zastosowanie nie przynosi pożądanych rezultatów należy zgłosić sprawę do sądu rodzinnego.

Działania naprawcze

- Skontaktuj rodziców z psychologiem szkolnym w celu dalszego monitorowania stanu psychicznego ucznia (ofiary przemocy).
- Jeśli istnieje taka potrzeba zadbaj o to, by rodzice udali się do jakiejś placówki specjalistycznej z uczniem. Podaj adresy i telefony.
- Otocz stałą opieką psychologiczną ucznia (ofiara) na terenie szkoły.
- Należy objąć sprawcę opieką psychologiczno-pedagogiczną w celu uświadomienia mu konsekwencji jego działań, a także pomóc mu w zmianie jego postawy i postępowania

6. PODEJRZENIE O CYBERPRZEMOC.

Działania profilaktyczne

- Obserwuj zachowania uczniów i ich stany emocjonalne w celu wyodrębnienia niepokojących zachowań mogących świadczyć o tym ,że dziecko jest ofiarą cyberprzemocy. Powiadom natychmiast psychologa lub pedagoga szkolnego o uczniach z takimi zachowaniami.
- Uświadom uczniom gdzie mogą szukać pomocy jeśli sobie nie radzą z sytuacjami życiowymi i emocjami, które przeżywają.
- Zajęcia profilaktyczne o zjawisku cyberprzemocy.
- Zapoznanie uczniów z regulaminem zdalnego nauczania przy użyciu Microsoft Teams.

Działania interwencyjne

- Porozmawiaj z uczniem (ofiara) najlepiej w obecności psychologa lub pedagoga. Rozpoznaj problem.
- Zabezpiecz lub zarejestruj dowody świadczące o zastosowaniu cyberprzemocy. Należy zanotować datę i czas otrzymania materiału, treść wiadomości oraz , jeśli to możliwe, dane nadawcy (nazwę użytkownika, adres e-mail, nr. tel. komórkowego) lub strony www, na której pojawiły się szkodliwe treści.
- Powiadom dyrektora szkoły o zaistniałym fakcie.
- Jeśli ofiara cyberprzemocy ma podejrzenie, kto może być sprawcą wezwij go do pedagoga lub psychologa na rozmowę.
- Powiadom wychowawców klas uczniów, których dotyczy problem.
- Wyciągnij konsekwencje w stosunku do sprawców przemocy zgodne z punktowym systemem oceniania.
- Wezwij rodziców uczniów. W obecności rodziców nakaz sprawcy cyberprzemocy natychmiastowe usunięcie obraźliwych lub szkodliwych treści. Sporządź notatkę ze spotkania z rodzicami ucznia.
- Jeśli ustalenie sprawcy się nie powiedzie, a zostało złamane prawo- należy poinformować o tym zdarzeniu policję.
- Jeśli rodzice sprawcy odmawiają współpracy lub nie stawiają się do szkoły i gdy szkoła wykorzysta wszystkie dostępne środki wychowawcze, a ich zastosowanie nie przynosi pożądanych rezultatów należy zgłosić sprawę do sądu rodzinnego.

Działania naprawcze

- Skontaktuj rodziców z psychologiem szkolnym w celu dalszego monitorowania stanu psychicznego ucznia (ofiary przemocy).
- Jeśli istnieje taka potrzeba zadbaj o to, by rodzice udali się do jakiejś placówki specjalistycznej z uczniem. Podaj adresy i telefony.
- Otocz stałą opieką psychologiczną ucznia(ofiarę) na terenie szkoły.
- Należy objąć sprawcę opieką psychologiczno-pedagogiczną w celu uświadomienia mu konsekwencji jego działań, a także pomóc mu w zmianie jego postawy i postępowania.

7.POSTĘPOWANIE W PRZYPADKU POWZIĘCIA PODEJRZENIA O STOSOWNIU PRZEMOCY WOBEC UCZNIA W JEGO RODZINIE

Działania profilaktyczne

- Obserwuj zachowania uczniów i ich stany emocjonalne w celu wyodrębnienia niepokojących zachowań mogących świadczyć o tym ,że dziecko jest ofiarą przemocy. Powiadom natychmiast psychologa lub pedagoga szkolnego o uczniach z takimi zachowaniami.
- Uświadom uczniom gdzie mogą szukać pomocy jeśli sobie nie radzą z sytuacjami życiowymi i emocjami, które przeżywają.
- Poszerzenie wiedzy nauczycieli związanej z tematyką przeciwdziałania przemocy i procedurą Niebieskiej Karty.

Działania interwencyjne

- Porozmawiaj z uczniem (ofiara)najlepiej w obecności psychologa lub pedagoga. Rozpoznaj problem.
- Zaprowadź lub wezwij pielęgniarkę jeśli istnieje potrzeba opatrzenia ran.
- Jeśli istnieje taka potrzeba, wezwij pogotowie ratunkowe.
- Powiadom dyrektora szkoły o zaistniałym fakcie.
- Powiadom wychowawcę.
- Wezwij do szkoły rodzica ucznia, nie sprawcę przemocy. Sporządź notatkę ze spotkania z rodzicami ucznia.
- W przypadku potwierdzenia podejrzenia o zaistnieniu przemocy domowej uruchom procedurę Niebieskiej Karty

Działania naprawcze

- Skontaktuj rodzica z psychologiem szkolnym w celu dalszego monitorowania stanu psychicznego ucznia (ofiary przemocy).
- Otocz stałą opieką psychologiczną ucznia na terenie szkoły.
- Jeśli istnieje taka potrzeba zadbaj o to, by rodzic udał się do jakiejś placówki specjalistycznej z uczniem. Podaj adresy i telefony.

8. UCZEŃ POSIADAJĄCY ŚRODKI ODURZAJĄCE

Działania profilaktyczne

- Szkolenia członków rady pedagogicznej w celu poszerzenia wiedzy na temat środków psychotropowych.
- Szkolenia rodziców na temat: "Jak chronić swoje dziecko przed zażywaniem środków psychotropowych.
- Obserwuj zachowania uczniów i ich stany emocjonalne w celu wyodrębnienia niepokojących zachowań związanych z posiadaniem środków odurzających.
- Powiadom natychmiast psychologa lub pedagoga szkolnego o uczniach z takimi zachowaniami.
- Zajęcia profilaktyczne uświadamiające uczniom jakie są skutki prawne posiadania i rozprowadzania środków psychoaktywnych..

Działania interwencyjne

- Zabierz uczniowi środek odurzający.
- Powiadom dyrektora szkoły i pedagoga o zaistniałym fakcie.
- Rozmawiaj z uczniem na temat zaistniałej sytuacji.
- Powiadom policję i rodziców ucznia. Sporządź notatkę ze spotkania z rodzicami ucznia.
- Jeśli rodzice sprawcy odmawiają współpracy lub nie stawiają się do szkoły i gdy szkoła wykorzysta wszystkie dostępne środki wychowawcze, a ich zastosowanie nie przynosi pożądanych rezultatów należy zgłosić sprawę do sądu rodzinnego.

Działania naprawcze

- Zorganizuj zajęcia profilaktyczne dla uczniów na temat skutków prawnych posiadania i rozprowadzania środków psychotropowych .
- Zorganizuj zajęcia profilaktyczne dla uczniów na temat skutków zdrowotnych związanych z zażywaniem środków psychotropowych czy dopalaczy.
- Monitoruj zachowania ucznia na terenie szkoły.

9. UCZEŃ POD WPŁYWEM ALKOHOLU LUB ŚRODKÓW ODURZAJĄCYCH

Działania profilaktyczne

- Szkolenia członków rady pedagogicznej w celu poszerzenia wiedzy na temat środków psychotropowych.
- Szkolenia rodziców na temat: "Jak chronić swoje dziecko przed zażywaniem środków psychotropowych.
- Obserwuj zachowania uczniów i ich stany emocjonalne w celu wyodrębnienia niepokojących zachowań związanych z zażywaniem alkoholu lub środków odurzających.
- Powiadom natychmiast psychologa lub pedagoga szkolnego o uczniach z takimi zachowaniami.
- Zorganizuj zajęcia profilaktyczne dla uczniów na temat skutków zdrowotnych związanych z zażywaniem środków psychotropowych, dopalaczy czy spożywania alkoholu.

Działania interwencyjne

- Zabierz uczniowi środek odurzający.
- Zaprowadź ucznia do pielęgniarki szkolnej.
- Powiadom dyrektora szkoły i pedagoga o zaistniałym fakcie.
- W razie konieczności wezwij karetkę pogotowia.
- Powiadom policję i rodziców ucznia. Sporządź notatkę ze spotkania z rodzicami ucznia.
- Powiadom organ prowadzący szkołę o incydencie.
- Jeśli rodzice sprawcy odmawiają współpracy lub nie stawiają się do szkoły i gdy szkoła wykorzysta wszystkie dostępne środki wychowawcze, a ich zastosowanie nie przynosi pożądanych rezultatów należy zgłosić sprawę do sądu rodzinnego.

Działania naprawcze

- Zadbaj o to, by rodzice udali się do jakiejś placówki specjalistycznej z uczniem. Podaj adresy i telefony.
- Skontaktuj rodziców z psychologiem szkolnym w celu dalszego monitorowania stanu psychicznego ucznia, oszacowanie ryzyka wystąpienia ponownie takiego zachowania.
- Monitoruj zachowania ucznia na terenie szkoły.
- Uświadom uczniom jakie są skutki zdrowotne związane z zażywaniem środków psychotropowych, dopalaczy czy spożywani alkoholu.

10.ZAGINIĘCIE UCZNIA

Działania profilaktyczne

- Omówienie z uczniami zasad bezpieczeństwa na terenie szkoły i podczas wycieczek szkolnych przez wychowawców.
- Zaznajomienie wszystkich nauczycieli z regulaminem wycieczek szkolnych.
- Przeprowadzenie zajęć profilaktycznych na temat kontaktów z nieznanymi osobami i właściwego reagowania na próby nawiązywania takich kontaktów przez obce osoby.
- Przeprowadzenie zajęć profilaktycznych na temat bezpiecznego korzystania z Internetu.
- Monitoring szkoły.
- Obserwacja zachowań i stanów emocjonalnych uczniów przez nauczycieli i wychowawców pod kątem planowanych ucieczek. Nie należy bagatelizować sygnałów od innych uczniów lub rodziców, którzy zgłaszają, że dziecko opowiada o ucieczce z domu czy ze szkoły.
- Informowanie psychologa lub pedagoga szkolnego na bieżąco o niepokojących zmianach w zachowaniu uczniów.
- Zwracanie uwagi na obce osoby przebywające na terenie szkoły przez wszystkich pracowników szkoły. powinni. Należy spytać się w jakim celu przyszli i z kim chcą się spotkać.

Działania interwencyjne

- Jeśli uczeń nie przyszedł na kolejne zajęcia lekcyjne w danym dniu nauczyciel prowadzący te zajęcia natychmiast powiadamia wychowawcę, pedagoga lub psychologa szkolnego o zaistniałym fakcie.
- Pedagog, psycholog lub wychowawca sprawdza, czy uczeń znajduje się na terenie szkoły.
- Jeśli uczeń opuścił szkołę pedagog, psycholog szkolny lub wychowawca natychmiast powiadamiają o tym dyrektora szkoły i telefonicznie rodziców lub opiekunów.
- Powiadomić interwencyjny patrol szkolny. Strażnicy mają za zadanie sprawdzenie okolicy szkoły.
- Jeśli rodzice lub opiekunowie nie potwierdzą obecności dziecka w domu, powiadomić policję o zaistniałym fakcie.
- Jeśli zaginięcie dziecka miało miejsce podczas wycieczki szkolnej opiekunowie natychmiast powiadamiają właściwą jednostkę policji.
- Opiekunowie wycieczki telefonicznie informują dyrektora szkoły o zaistniałym wydarzeniu.

- Dyrektor szkoły osobiście informuje rodziców o zaginięciu dziecka oraz o podjętych w związku z tym działaniach.
- Dyrektor informuje organ prowadzący szkołę.

Działania naprawcze

- W zależności od zaistniałego wydarzenia należy przeprowadzić zajęcia przypominające uczniom zasady bezpiecznego funkcjonowania w szkole i poza szkołą.
- Zadbaj o to, by uczeń był objęty odpowiednią pomocą psychologiczną na terenie szkoły.
- Oszacuj ryzyko możliwości ponownego podjęcia ucieczki i upewnij się że osoby kontaktujące się z uczniem monitorują zachowanie i stan psychiczny ucznia na terenie szkoły.
- Psycholog lub pedagog szkolny powinien być w stałym kontakcie z rodzicami lub prawnymi opiekunami ucznia w celu uzyskania na bieżąco informacji na temat sytuacji rodzinnej i wychwycenia możliwego ponownego zagrożenia ucieczką.

11. POŻAR

Działania profilaktyczne

- Wszyscy pracownicy powinni być przeszkoleni z zakresie BHP.
- Omówienie z uczniami przez wychowawców zasad bezpieczeństwa na terenie szkoły pod kątem zagrożenia pożarowego.
- Przeszkolenie rady pedagogicznej oraz uczniów w zakresie pierwszej pomocy.
- Cykliczne przeprowadzanie próbnych alarmów ewakuacyjnych.
- Kontrolowanie przez dyrekcję szkoły oraz koordynatora do spraw bezpieczeństwa urządzeń przeciwpożarowych.
- Nie należy ograniczać dostępu do urządzeń przeciwpożarowych, wyjść ewakuacyjnych, wyłączników i tablic rozdzielczych prądu elektrycznego, głównych zaworów gazu.
- Jakiegokolwiek usterki zagrażające bezpieczeństwu powinno się zgłaszać w formie pisemnej do konserwatora.
- Nie należy przeciążać sieci elektrycznej. Nie włączaj zbyt dużej ilości odbiorników do jednego gniazdka. Aby uniknąć iskrzenia i krótkich spięć, używaj rozgałęźników zaopatrzonych w bezpieczniki.

Działania interwencyjne

- Po zauważeniu dymu lub ognia niezwłocznie powiadom dyrektora szkoły.
- Dyrektor szkoły natychmiast uruchamia akcję ewakuacyjną – nauczyciele wraz z uczniami oraz inni pracownicy szkoły opuszczają budynek wyjściami ewakuacyjnymi.
- Jeśli alarm zostanie ogłoszony w czasie przerwy, uczniowie powinni skupić się wokół najbliższego nauczyciela.
- Po opuszczeniu budynku uczniowie wraz z nauczycielem udają się na miejsce zbiórki.
- Sekretarka, bądź osoba wskazana przez dyrektora szkoły powiadamia straż pożarną, policję a w razie konieczności pogotowie ratunkowe.
- Koordynator do spraw bezpieczeństwa upewnia się czy wszystkie drogi dojazdowe do szkoły są wolne dla pojazdów straży pożarnej.
- Nauczyciele zgłaszają dyrektorowi nazwiska brakujących uczniów. nazwiska tych, których miejsce pobytu jest nieznane są zgłaszane do straży pożarnej i policji.
- Dyrektor szkoły powiadamia odpowiednie zakłady komunalne o uszkodzeniach lub podejrzeniu uszkodzenia instalacji.
- Dyrektor szkoły powiadamia organ prowadzący szkołę i Kuratorium Oświaty.
- Nie należy zezwalać na powrót uczniów i pracowników do budynku, dopóki straż pożarna nie ogłosi, że zagrożenie minęło.
- Po odwołaniu akcji ewakuacyjnej nauczyciele wraz z uczniami spokojnie wracają do klas, gdzie następuje sprawdzenie listy obecności uczniów.
- Jeśli stan budynku zagraża bezpieczeństwu ludzi należy w miarę możliwości powiadomić telefonicznie z placówek sąsiadujących ze szkołą (przedszkole, żłobek, administracja) rodziców uczniów i poprosić o odebranie dzieci z placówki.

Działania naprawcze

- Zbiera się szkolny zespół kryzysowy i ustala priorytety dalszych działań.
- Nie włączaj instalacji elektrycznej w budynku po pożarze przed sprawdzeniem instalacji przez elektryka.
- Jeśli został wyłączony główny zawór gazu, odcinający dopływ gazu z sieci zasilającej do budynku, przed ponownym go włączeniem

wezwić upoważnionego pracownika technicznego administracji obiektu lub służbę gazowniczą.

- W razie śmierci ucznia podczas pożaru (patrz : procedura- śmierć ucznia).
- Wychowawcy przeprowadzają wśród uczniów pogadankę na temat zaistniałej sytuacji, przypominają o zasadach bezpieczeństwa przeciwpożarowego.
- W razie konieczności psycholog szkolny opiekuje się uczniami, którzy nie mogą sobie poradzić z zaistniałą sytuacją.

12. ZAGROŻENIE PODŁOŻENIEM ŁADUNKU WYBUCHOWEGO

Działania profilaktyczne

- Zajęcia profilaktyczne z uczniami na temat niebezpieczeństw związanych z niewypałami lub urządzeniami i pakunkami niewiadomego pochodzenia.
- Zajęcia profilaktyczne w klasach starszych na temat prawnej odpowiedzialności nieletnich.
- Przeszkolenie rady pedagogicznej oraz uczniów w zakresie udzielania pierwszej pomocy.

Działania interwencyjne

- Po otrzymaniu telefonicznej wiadomości o podłożeniu ładunku wybuchowego staraj się podczas rozmowy zachować spokój i przeprowadzać rozmowę zgodnie z załącznikiem nr 1.
- Po zakończeniu rozmowy telefonicznej nie odkładaj słuchawki na widełki.
- Natychmiast powiadom dyrektora szkoły o tym incydencie.
- Dyrektor zarządza ewakuację szkoły i powiadamia policję.
- W przypadku odnalezienia podejrzanego przedmiotu nie dotykaj go i nie otwieraj.
- Zabezpiecz rejon w sposób uniemożliwiający dostęp osobom postronnym.
- Nie używaj w pobliżu podejrzanego przedmiotu urządzeń radiowych (telefonów komórkowych , radiotelefonów).
- Nie zezwalać na powrót uczniów i pracowników szkoły dopóki policja nie ogłosi, że zagrożenie minęło.
- Dyrektor powiadamia organ prowadzący.

Działania naprawcze

- Pogadanki wychowawców z uczniami na temat zaistniałego incydentu oraz odpowiedzialności prawnej osób, które informują „dla zabawy” o podłożeniu ładunku wybuchowego.
- W razie konieczności spotkanie uczniów z psychologiem szkolnym.

13. EKSPLOZJA

Działania profilaktyczne

- Zajęcia profilaktyczne z uczniami na temat niebezpieczeństw związanych z niewypałami lub urządzeniami i pakunkami niewiadomego pochodzenia.
- Realizacja programu „Pierwsza pomoc” we wszystkich klasach.
- Przeszkolenie rady pedagogicznej w zakresie udzielania pierwszej pomocy.
- Monitoring szkoły.
- Wszyscy pracownicy szkoły powinni zwracać uwagę na obce osoby przebywające na terenie szkoły. Powinni spytać się w jakim celu przyszli i z kim chcą się spotkać.
- Wszyscy pracownicy szkoły powinni zwracać uwagę na podejrzanе urządzenia i pakunki (patrz: procedura: zagrożenie podłożeniem ładunku wybuchowego).

Działania interwencyjne

- Jeśli nastąpiła eksplozja powiadom dyrektora szkoły, który natychmiast wzywa policję , straż pożarną i pogotowie ratunkowe.
- Udziel natychmiastowej pomocy potrzebującym, wezwij pielęgniarkę szkolną.
- Dyrektor szkoły natychmiast uruchamia akcję ewakuacyjną – nauczyciele wraz z uczniami oraz inni pracownicy szkoły opuszczają budynek wyjściami ewakuacyjnymi.
- Koordynator do spraw bezpieczeństwa upewnia się czy wszystkie drogi dojazdowe do szkoły są wolne dla pojazdów straży pożarnej.
- Nauczyciele zgłaszają dyrektorowi nazwiska brakujących uczniów. nazwiska tych , których miejsce pobytu jest nieznane są zgłaszane do straży pożarnej i policji.
- Dyrektor szkoły powiadamia odpowiednie zakłady komunalne o uszkodzeniach lub podejrzeniu uszkodzenia instalacji.

- Dyrektor szkoły powiadamia organ prowadzący i Kuratorium Oświaty.
- Nie należy zezwalać na powrót uczniów i pracowników do budynku, dopóki straż pożarna i policja nie ogłosi, że zagrożenie minęło.
- Po odwołaniu akcji ewakuacyjnej nauczyciele wraz z uczniami spokojnie wracają do klas, gdzie następuje sprawdzenie listy obecności uczniów.
- Jeśli stan budynku zagraża bezpieczeństwu ludzi należy w miarę możliwości powiadomić telefonicznie z placówek sąsiadujących ze szkołą (przedszkole, żłobek, administracja) rodziców uczniów i poprosić o odebranie dzieci z placówki.

Działania naprawcze

- Zbiera się szkolny zespół kryzysowy i ustala priorytety dalszych działań.
- W razie śmierci ucznia podczas wybuchu (patrz : procedura-śmierć ucznia).
- Monitoruj stan psychiczny uczniów wraz z psychologiem szkolnym – miej na uwadze możliwość wystąpienia stresu pourazowego.
- Współpracuj z poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną w celu konsultowania dalszych działań.
- Psycholog powinien przeprowadzić zajęcia wspierające i dające możliwość rozładowania negatywnych emocji z grupą uczniów potrzebujących.

14. SKAŻENIE BIOLOGICZNE/CHEMICZNE

Działania profilaktyczne

- Zajęcia profilaktyczne z uczniami na temat niebezpieczeństw związanych z pakunkami niewiadomego pochodzenia oraz ze środkami chemicznymi .
- Realizacja programu „Pierwsza pomoc” we wszystkich klasach.
- Przeszkolenie rady pedagogicznej w zakresie udzielania pierwszej pomocy.
- Monitoring szkoły.
- Wszyscy pracownicy szkoły powinni zwracać uwagę na obce osoby przebywające na terenie szkoły. Powinni spytać się w jakim celu przyszli i z kim chcą się spotkać.

- Sekretarka szkoły powinna zwracać uwagę na podejrzane przesyłki i paczki szczególnie te kierowane „do rąk własnych” (patrz: procedura: zagrożenie podłożeniem ładunku wybuchowego).

Działania interwencyjne

- Zwróć szczególną uwagę na nie zamawianą przesyłkę.
- Cechy podejrzanej przesyłki: nie zamawiana, niespodziewana, nieznany nadawca, dziwny kształt, przesypywanie się lub poruszanie rzeczy wewnątrz, dziwny zapach, plamy na opakowaniu.
- Po otrzymaniu podejrzanej przesyłki nie należy jej otwierać.
- Powiadom dyrektora szkoły, który wzywa policję, straż pożarną, służby medyczne i sanepid.
- Natychmiast wyłącz wentylację i instalacje nawiewowe oraz zamknij okna i drzwi.
- Umieść przesyłkę w grubym plastikowym worku, szczelnie go zamknij. Umyj ręce. Następnie włóż przesyłkę w jeszcze jeden worek i szczelnie go zamknij i ponownie umyj ręce.
- Nie przemieszczaj paczki lecz pozostaw ją na miejscu.
- Nie wpuszczaj do pomieszczenia z podejrzaną przesyłką osób postronnych
- Gdyby przesyłka została otwarta staraj nie naruszać zawartości (nie rozsypywać, nie przenosić, nie dotykać, nie wąchać oraz nie powodować ruchu powietrza w pomieszczeniu).
- Postępuj tak jak z przesyłką nie otwartą.(powiadomienie właściwych służb, zabezpieczenie przesyłki i ludzi).
- Osoby z pomieszczenia, w którym otworzono przesyłkę i które mogły ulec zakażeniu zgrupuj w oddzielnym pomieszczeniu do czasu przybycia specjalistycznych służb.
- Dyrektor szkoły zarządza ewakuację uczniów i pozostałych pracowników szkoły.
- Każdy związek chemiczny, który może zagrozić uczniom wewnątrz budynku z całą pewnością zagrozić im może również na zewnątrz. W takiej sytuacji kierunek ewakuacji powinien przecinać kierunek wiatru. Nigdy w takiej sytuacji nie przeprowadzaj ewakuacji z wiatrem ani pod wiatr.
- Nauczyciele zgłaszają dyrektorowi nazwiska brakujących uczniów. nazwiska tych , których miejsce pobytu jest nieznane są zgłaszane do straży pożarnej i policji.
- Nie należy zezwalać na powrót uczniów i pracowników do budynku, dopóki straż pożarna nie ogłosi, że zagrożenie minęło.

- Po odwołaniu akcji ewakuacyjnej nauczyciele wraz z uczniami spokojnie wracają do klas, gdzie następuje sprawdzenie listy obecności uczniów.
- Po powrocie do szkoły dokładnie wywietrz szkołę, otwierając wszystkie okna i drzwi.
- Dyrektor szkoły powiadamia organ prowadzący i Kuratorium Oświaty.

Działania naprawcze

- Monitoruj stan psychiczny uczniów wraz z psychologiem szkolnym – miej na uwadze możliwość wystąpienia stresu pourazowego
- Pogadanki wychowawców z uczniami na temat zaistniałego incydentu oraz odpowiedzialności prawnej osób, które przynoszą niebezpieczne środki chemiczne do szkoły.

15. ATAK TERRORYSTYCZNY/NAPAD Z BRONIĄ

Działania profilaktyczne

- Realizacja programu „Pierwsza pomoc” we wszystkich klasach.
- Przeszkolenie rady pedagogicznej w zakresie udzielania pierwszej pomocy.
- Monitoring szkoły.
- Wszyscy pracownicy szkoły powinni zwracać uwagę na obce osoby przebywające na terenie szkoły. Powinni spytać się w jakim celu przyszli i z kim chcą się spotkać.
- W klasach IV-VIII na godzinach wychowawczych należy przeprowadzić zajęcia na temat bezpiecznego zachowania w razie ewentualnego ataku lub wtargnięcia napastników do szkoły

Działania interwencyjne

Postępowanie w razie ataku lub wtargnięcia napastników do obiektu:

- W razie strzelaniny pozostań na podłodze, jeśli możesz znajdź solidną osłonę, nie wyglądaj przez okna i drzwi. Stań poniżej linii okien , zejdz ze światła drzwi.
- Jeżeli nie miałeś szansy na ucieczkę, ukryj się , zamknij drzwi na klucz lub zabarykaduj się .
- Wycisz i uspokój uczniów, zaopiekuj się uczniami ze specjalnymi potrzebami, zwróć uwagę na uczniów specyficznie reagujących na stres.

- Nie wykonuj gwałtownych ruchów, samowolnie nie odbieraj dzwoniących telefonów.
- Każ bezwzględnie wyciszyć telefony.
- Nie otwieraj nikomu drzwi – interweniujące oddziały w razie takiej konieczności same otworzą drzwi.
- Gdy nie ryzykujesz wykrycia przez napastników, powiadom policję oraz dyrektora szkoły (np. smsem).
- Wykonuj polecenia napastników, jeśli padają strzały, natychmiast połóż się twarzą do ziemi ochraniając rękoma głowę. Powiedz dzieciom, aby zrobiły to samo. Jeśli zdołasz położyć na ziemi dzieci.
- Zwracaj się do uczniów po imieniu, pozwala to na ich upodmiotowienie, co może spowodować łagodniejsze traktowanie przez zamachowców.
- Poinformuj napastnika o uczniach ze schorzeniami – wiedza ta w konsekwencji obniży agresję, ze strony zamachowców wobec dzieci, których zachowanie może być nietypowe.
- Wobec napastników nie bądź bohaterem, nie prowokuj agresji.
- W miarę możliwości zapamiętaj przebieg ataku, sprawców, ich uzbrojenie i miejsca, w których przebywali. Nigdy jednak nie wpatruj się długo i uporczywie w napastnika.
- Nigdy nie utrudniaj napastnikom ucieczki.
- Dyrektor szkoły lub osoba go zastępująca zapoznaje dowódcę grupy policyjnej z posiadanymi informacjami o zagrożeniu i podjętymi w związku z tym przedsięwzięciami. Wskazuje miejsca newralgiczne w obiekcie i aktualne plany budynku szkoły.
- Z chwilą przybycia policji dyrektor realizuje decyzje podejmowane przez dowódcę grupy antyterrorystycznej a członkowie szkolnego zespołu kryzysowego powinni mu udzielać wszechstronnej pomocy.
- Słuchaj poleceń i instrukcji grupy antyterrorystycznej, poddawaj się jej działaniom.

Postępowanie poza obszarem bezpośredniego zagrożenia:

- Jeśli zauważyłaś zagrożenie, nigdy nie wchodź w miejsce niebezpieczne.
- Jeśli można, pozamykaj wszystkie ciągi komunikacyjne.
- Powiadom dyrektora szkoły o zagrożeniu.
- Dyrektor szkoły lub osoba go zastępująca zapoznaje dowódcę grupy policyjnej z posiadanymi informacjami o zagrożeniu i podjętymi w związku z tym przedsięwzięciami. Wskazuje miejsca newralgiczne w obiekcie i aktualne plany budynku szkoły.

- Z chwilą przybycia policji dyrektor realizuje decyzje podejmowane przez dowódcę grupy antyterrorystycznej a członkowie szkolnego zespołu kryzysowego powinni mu udzielać wszechstronnej pomocy.
- Dyrektor szkoły powiadamia organ prowadzący i Kuratorium Oświaty.

Działania naprawcze

- Zbiera się szkolny zespół kryzysowy i ustala priorytety dalszych działań.
- W razie śmierci ucznia podczas napadu (patrz : procedura- śmierć ucznia).
- Monitoruj stan psychiczny uczniów wraz z psychologiem szkolnym – miej na uwadze możliwość wystąpienia stresu pourazowego.
- Współpracuj z poradnią psychologiczno-pedagogiczną w celu konsultowania dalszych działań.
- Psycholog powinien przeprowadzić zajęcia wspierające i dające możliwość rozładowania negatywnych emocji z grupą uczniów potrzebujących.

VIII. ZAŁĄCZNIKI

Załącznik nr 1

Notatka ze spotkania z rodzicami/opiekunami

ucznia/uczennicykl.....

w dniu.....

1. Obecni na spotkaniu:

.....
.....
.....
.....
.....
.....

2. Cel spotkania

.....
.....
.....
.....
.....
.....

3. Przebieg spotkania

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

4. Ustalenia i wnioski

.....
.....
.....
.....

Podpisy osób obecnych na spotkaniu:

Załącznik nr 2

Pytania pomocnicze do rozmowy z osobą informującą o zagrożeniu wybuchem

Kiedy, której godzinie nastąpi wybuch?.....

Gdzie w tej chwili jest bomba?.....

Jak bomba wygląda?.....

Co spowoduje wybuch?.....

Dlaczego Pan/Pani chce podłożyć bombę?.....

Skąd Pan /Pani telefonuje?.....

Gdzie Pan/Pani się w tej chwili znajduje?.....

Gdzie Pan/Pani mieszka?.....

Jak się Pan/Pani nazywa.....

Jak się można z Panem/Panią skontaktować?.....

Zapisz dokładny tekst groźby.....

.....

.....

.....

Poniższe pytania nie muszą być zadawane w podanej kolejności. Kolejność ta w każdym wypadku będzie indywidualna, uwarunkowana charakterem i dynamiką prowadzonej rozmowy.

Załącznik nr 3

Raport z odebrania groźby o podłożeniu ładunku.

Data..... godzina.....czas rozmowy.....

Telefon odebrany przez

Na numer telefonu.....

Głos w telefonie:

- ☐ mężczyzna
- ☐ kobieta
- ☐ dziecko

Głos dzwoniącego był:

- ☐ spokojny
- ☐ podekscytowany
- ☐ powolny
- ☐ szybki
- ☐ cichy
- ☐ głośny
- ☐ śmiejący się
- ☐ płaczliwy
- ☐ niewyraźny
- ☐ sepleniący
- ☐ nosowy
- ☐ chrapliwy
- ☐ głęboki
- ☐ niski
- ☐ wysoki
- ☐ arogancki
- ☐ jękający się

Odgłosy w tle:

- ☐ biurowe
- ☐ fabryki
- ☐ dworcowe
- ☐ głosy innych osób
- ☐ megafon, radio
- ☐ brzęk sztućców, talerzy, szkła
- ☐ muzyki
- ☐ zwierząt

- ☐ uliczne
- ☐ tramwaje

Język rozmówcy:

- ☐ kulturalny
- ☐ wulgarny
- ☐ niezrozumiały, bełkotliwy
- ☐ gwarowy, regionalny
- ☐ nagrany
- ☐ zgłoszenie odczytane
- ☐ zwroty obcojęzyczne
- ☐ mówił płynnie, rzeczowo

Uwagi.....
.....
.....
.....

Sporządził.....

Data.....

Załącznik nr 4

TELEFONY ALARMOWE

Telefon alarmowy	112
Policja	997
Straż Pożarna	998
Pogotowie Ratunkowe	999
Straż Miejska	986
Pogotowie Gazowe	992
Pogotowie Energetyczne	991
Pogotowie Wodociągowe	994
Pogotowie Ciepłownicze	993
Dyżurny Techniczny Miasta	9556
Centrum Dyżurne Wojewody	987

VIII. Bibliografia

1. **Kryzys. Szybkie reagowanie.**- Urząd m.st.Warszawy Biuro Edukacji .Warszawa 2009.
2. **Sytuacje kryzysowe w szkole**- praca zbiorowa pod redakcją Katarzyny Koszewskiej i Małgorzaty Taraszewicz, CND., Warszawa 2007
3. **Zasady postępowania w sytuacjach zagrożenia atakiem terrorystycznym** – opracował Zespół Organizacji Służby Sekcji Prewencji Komendy Rejonowej Policji Warszawa V, Warszawa 2007
4. **Postępowanie w sytuacjach zagrożeń**- poradnik.
Urząd Miasta Stołecznego Warszawy, Biuro Bezpieczeństwa i Zarządzania Kryzysowego , Warszawa 2005
5. Materiały ze szkolenia Instytutu Kształcenia EKO- TUR „**Bezpieczeństwo uczniów w szkole**”. Warszawa 2021r.